

I. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

1. Η εξάπλωση των Αράβων (σελ. 26-28)

Επαναληπτικές ασκήσεις

Τι πρέπει να γνωρίζω για το κεφάλαιο (προφορικά)!

- ⇒ Πού οφειλόταν η εξάπλωση των Αράβων;
- ⇒ Τι γνωρίζετε για τον Μωάμεθ και ποια η σχέση του με το Ισλάμ;
- ⇒ Τι ονομάζουμε Εγίρα;
- ⇒ Τι ήταν το Κοράνι και τι απαιτούσε από τους πιστούς (Μουσλίμ);
- ⇒ Τι γνωρίζετε για τους όρους: Μουσλίμ, τζιχάντ, χαλίφης, χαλιφάτο;
- ⇒ Μάχη του Γιαρμούκ, Μάχη στο Πουατιέ
- ⇒ Περιοχές που κατακτήθηκαν από τους Άραβες (χερσαίες-θαλάσσιες)
- ⇒ Πολιορκίες Κων/πολης από τους Άραβες. Πώς καταφέρνουν να τους αποκρούσουν οι Βυζαντινοί;
- ⇒ Υγρό πυρ (ποιος το επινόησε, ποιοι το χρησιμοποιούσαν και εναντίον ποιων)
- ⇒ Ποιοι ήταν οι κυριότεροι παράγοντες (λόγοι) των αραβικών κατακτήσεων;
- ⇒ Ποιες ήταν οι συνέπειες από τις αραβικές επιδρομές;

Αφού μελετήσετε τις σελίδες 26-28 από το βιβλίο της «Μεσαιωνικής και Νεότερης Ιστορίας», καθώς και τα αντίστοιχα φύλλα εργασίας, να απαντήσετε στα πιο κάτω:

1. Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις λέξεις περισσεύουν):

μουσουλμάνος, χατζής, Ισλάμ, Ριάντ, Μεδίνα, Τζιχάντ, Εγίρα, Μέκκα.

Ο Μωάμεθ άρχισε να διδάσκει δημόσια μια νέα θρησκεία που ονομάστηκε....., κατηγορώντας τους συμπατριώτες του ως ειδωλολάτρες. Για τον λόγο αυτό όμως ο Μωάμεθ εκδιώχθηκε το 622 από τηκαι κατέφυγε στη....., όπου ίδρυσε μια κοινότητα πιστών. Το έτος αποδημίας του Μωάμεθ, που ονομάζεται....., αποτελεί αφετηρία του χρονολογικού συστήματος των Αράβων. Μέσα σε μια δεκαετία ο Μωάμεθ κατόρθωσε να επιβάλει τη διδασκαλία του και να συνενώσει τις αραβικές φυλές, θέτοντας τέρμα στην πολιτική διάσπαση της Αραβικής Χερσονήσου. Οι πιστοί της νέας θρησκείας ονομάστηκαν.....

2. Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις λέξεις περισσεύουν):

παράδεισος, προφήτης, ιουδαϊσμός, Κοράνιο, Χαλίφης, χριστιανισμός, μουφτής, ελληνισμός.

Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια από τονκαι τον

Μετά τον θάνατο του Μωάμεθ ανέλαβε τη διακυβέρνηση της κοινότητας ο.....,

δηλαδή ο τοποτηρητής του....., ο οποίος ήταν υπεύθυνος για την

εφαρμογή των εντολών του

3. Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α' με τον αντίστοιχο ορθό όρο/φράση της στήλης Β'.
Προσοχή: Στη στήλη Β' περισσεύουν δύο (2) σημεία.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
Α. Κοράνι	1. Ιδρυτής της ισλαμικής θρησκείας
Β. Μουσλίμ	2. Μάχη στη Νινευί
Γ. Τζιχάντ	3. Διάδοχος του Προφήτη
Δ. Εγίρα	4. Αραβικό κράτος
Ε. Χαλίφης	5. Μάχη στο Πουατιέ
Στ. Μωάμεθ	6. Μάχη του Γιαρμούκ
Ζ. Κάρολος Μαρτέλος	7. Ιερό βιβλίο του Ισλάμ
Η. Καλλίνικος	8. Ιερός πόλεμος
Θ. Χαλιφάτο	9. Πιστός στο Ισλάμ
	10. Έτος αποδημίας
	11. Υγρό πυρ

Α.		Β.		Γ.		Δ.		Ε.		Στ.		Ζ.		Η.		Θ.	
----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	-----	--	----	--	----	--	----	--

4. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

1. Σημαντικός παράγοντας της εξάπλωσης του Ισλάμ ήταν:

α. Η ιεραποστολική δράση των Χαλιφών

β. Ο ιερός πόλεμος

γ. Τα στοιχεία που δανείστηκε από τη Χριστιανική και Ιουδαϊκή θρησκεία.

2. Εγίρα ονομάζεται :

- α. Ο θάνατος του Μωάμεθ
- β. Η αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα
- γ. Η χρονολογία γραφής του Κορανίου

3. Το έτος αποδημίας του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα αποτελεί την αφετηρία:

- α. Της δημόσιας διδασκαλίας του Μωάμεθ για τη νέα θρησκεία
- β. Τον ιερό πολέμου
- γ. Τον χρονολογικό συστήματος των Αράβων

5. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από κάθε πρόταση.

- (α) Η εξάντληση Βυζαντινών και Περσών ευνόησαν τις αραβικές κατακτήσεις.....
- (β) Η αντίθεση ανάμεσα στο κέντρο και τις μονοφυσιτικές ανατολικές επαρχίες του Βυζαντίου δυσκόλευαν την αραβική επέκταση.....
- (γ) Στη μάχη του Πουατιέ, ανάμεσα στους Φράγκους και τους Άραβες νικητής αναδείχθηκε ο Κάρολος Μαρτέλος, μαγιοδρόμος των Φράγκων.....
- (δ) Οι Άραβες δε διεκδίκησαν από τους Βυζαντινούς την κυριαρχία στη Μεσόγειο.....
- (ε) Το νέο αποτελεσματικό όπλο των Αράβων στις ναυμαχίες ήταν το «υγρό πυρ».....
- (στ) Η κυριαρχία των Αράβων σε μεγάλο τμήμα της Μεσογείου επηρέασε αρνητικά το εμπόριο των Βυζαντινών.....
- (ζ) Το Κοράνιο καθορίζει και τους νόμους που πρέπει να τηρούν οι πολίτες ενός ισλαμικού κράτους.....
- (η) Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια από τη χριστιανική και την ιουδαϊκή θρησκεία.....
- (θ) Τζιχάντ είναι ο ιερός πόλεμος των Χριστιανών εναντίον των απίστων για τη διάδοση της θρησκείας τους.....
- (ι) Το Ισλάμ ήταν πολυθεϊστική θρησκεία που ίδρυσε ο Μωάμεθ.....
- (ια) Ο Μωάμεθ διώχθηκε από την Μέκκα το 622 μ.Χ.....
- (ιβ) Οι Άραβες τον 9ο αιώνα κατέκτησαν τη Ρόδο, τη Χίο, την Κέρκυρα και την Κύπρο.....
- (ιγ) Οι Βυζαντινοί νίκησαν τους Άραβες στη μάχη του Γιαρμούκ.....
- (ιδ) Το Ισλάμ πίστευε ότι δεν υπάρχει μετά θάνατον ζωή.....

(ιε) Η μάχη στο Πονατιέ ανέκοψε την πορεία των Περσών στα ευρωπαϊκά εδάφη.....

(ιστ) Το ιερό βιβλίο του Ισλάμ είναι η Εγίρα.....

(ιζ) Οι Άραβες πολιορκήσαν δύο φορές την Κωνσταντινούπολη χωρίς επιτυχία.....

6. Να ταξινομήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα κατά αύξουσα χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από το παλαιότερο και αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 5.

(α) Μάχη στο Πονατιέ της Ταλλίας

(β) Α' πολιορκία της Κων/πολης από τους Άραβες

(γ) Έτος Εγίρας (αποδημίας Μωάμεθ)

(δ) Μάχη του Γιαρμούκ

α	
β	
γ	
δ	

7. Να γράφετε κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω:

Εγίρα:

.....

.....

.....

Κοράνι:

.....

.....

.....

.....

Ας μελετήσουμε λίγες πηγές...

1^η πηγή: Πώς είδαν οι Μονοφυσίτες την πολιτική του Ηρακλείου

Ο Ηράκλειος δεν επέτρεπε στους Ορθόδοξους (Σημ.: Ο συγγραφέας, μονοφυσίτης ο ίδιος, αποκαλεί Ορθόδοξους τους οπαδούς της αίρεσης αυτής) να παρουσιαστούν μπροστά του και δεν δεχόταν τα παράπονά τους για τις εκκλησίες που τους είχαν αφαιρεθεί. Για το λόγο αυτό, ο θεός της εκδίκησης [...], βλέποντας τη σκληρότητα των Ρωμαίων που σ' όλη τους την επικράτεια λεηλατούσαν σκληρά τις εκκλησίες μας και τα μοναστήρια μας και μας καταδίκάζαν ανελέητα, έφερε από το νότο τους γιους του Ισμαήλ (Άραβες), για να μας ελευθερώσουν από την κακία, την οργή και τον σκληρό φανατισμό των Ρωμαίων εναντίον μας.

Μιχαήλ ο Σύρος, II/2, 412-413, C. Mango, Βυζάντιο, 118.

8. Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

(α) Να γράφετε και να εξηγείτε τους κυριότερους παράγοντες (λόγους) της γρήγορης εξάπλωσης των Αράβων.

(β) Να αναφέρετε τέσσερις (4) συνέπειες των αραβικών κατακτήσεων.

2^η πηγή:

3^η πηγή:

Τρόποι χρήσης του υγρού πυρός

«Και ο δρόμωνας (βυζαντινό πολεμικό πλοίο) ας έχει σε κάθε περίπτωση μπροστά στην πλώρη σιφώνιο, φτιαγμένο από χαλκό, με τον οποίο να εκτοξεύει το υγρόν πυρ κατά των εχθρών. [...] Εμείς συμβουλεύουμε να εκτοξεύονται και χύτρες γεμάτες με υγρόν πυρ, κατά τη μέθοδο συσκευασίας που υποδείχτηκε πιο πάνω όταν συντριβούν οι χύτρες, τα πλοία των εχθρών θα αρπάξουν εύκολα φωτιά. Πρέπει να χρησιμοποιείται και μια άλλη μέθοδος: η ρίψη με το χέρι μικρών σιφωνίων, των χειροσιφωνίων, που τα κρατούν οι στρατιώτες πίσω από τις σιδερένιες ασπίδες τους. [...]. Μ' αυτά το υγρόν πυρ θα εκτοξεύεται καταπρόσωπο στους εχθρούς.

Ναυμαχικά Λέοντος ΣΤ', έκδ. Α. Dain, Παρίσι 1943, 20 και 29-3

9. Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

(α) Ποιο όπλο απεικονίζεται;

(β) Ποιοι το χρησιμοποιούσαν και εναντίον ποιων;

(γ) Από ποιον έχει επινοηθεί και ποια θεωρείται ότι ήταν η σύνθεση του συγκεκριμένου όπλου;

(δ) Με ποιους τρόπους εκτοξευόταν το όπλο αυτό εναντίον των εχθρών στη διάρκεια της ναυμαχίας;